

Poapnela zalega

Besedilo in foto: mag. Lidija Matavž, dr. vet. med., VF – NVI, enota Murska Sobota

V obdobju, ko se začnejo čebelje družine intenzivno razvijati, povzročajo čebelarjem velike težave poapnela zalega, saj zlasti spomladi vsi pričakujemo kar največje število mladih zdravih čebel, v panjih pa so namesto njih samo odmrle ličinke, tako v celicah kot na podnici panja.

Vzroki

Poapnela zalega se lahko pojavi zaradi:

- nesorazmerja med številom starih in mladih čebel, zaradi česar je temperatura v panju lahko nižja od 35 °C;
- dolgotrajnega in pogostega odpiranja panjev;
- obračanja satja;
- vlažne lege stojišča čebelnjaka in izpostavljenosti družin večji vlažnosti;
- nabiranja večje količine kondenza na stenah in podnici panja ob burnem razvoju družine – kondenz se nabira na stenah in podnici panja, ter na satju, kjer nastane plesen;
- križanja med sorodnimi člani (matica se oprahuje s svojimi potomci), saj se zaradi tega zmanjšuje odpornost družine in poveča njena dovzetnost za bolezni;
- pomanjkanja čistilnega nagona.

Povzročitelj poapnele zalege

Spore povzročitelja poapnele zalege *Ascosphaera apis* so navzoče povsod v naravi, zato se lahko čebelja družina okuži vedno znova, tako z okuženo vodo kot s cvetnim prahom in medom. Vzrok je lahko nerazkuženo satje, ki ga čebelar spomladi vstavlja v plodišče ali medišče. Spore so zelo trdovratne, saj lahko preživijo v naravi, medu ali tudi v 40 let starem satju, ker imajo debelo ovojnico, ki jih varuje pred neugodnimi dejavniki.

Znaki bolezni

V celicah ali na podnici panja najdemo odmrle suhe ličinke, prerasle z belorumeno ali črnobelo plesnijo. Ker se v nekaterih letih ta čebelja bolezen pojavlja v večjem obsegu, lahko govorimo o letih poapnele zalege. Pri blažji okužbi so prizadete le posamezne celice v plodišču, pri srednje hudi okužbi je na posameznem plodiščnem satu v celicah več mumificiranih ličink, pri hudi okužbi pa je v celicah več mumificiranih kot zdravih ličink.

Odmrle, črnobeke ličinke na podnici panja kažejo na hudo okužbo

Ukrepi za preprečevanje

Čebelar mora za ustrezno temperaturo v plodišču poskrbeti z zadostnim številom starih in mladih čebel. Panji morajo biti zračni, z dovolj odprtimi žreli. Če je satje staro, je pomlad tisti čas, ko je priporočljivo zamenjati čim več starega satja. Če se papir ali lepenka, s katero zavarujemo zadnjo stran panjev, navlaži ali celo splesni, jo moramo obvezno zažgati. Prav tako zažgemo penasto gumo ali drug material, s katerim čez zimo ali leto zatesnimo zadnja vratca. Če na zadnjih vratcih opazimo sledove plesni, jih moramo zamenjati z novimi.

Če družinam zgodaj spomladi pokladamo med, sladkorne pogače ali raztopino, lahko krmi dodamo vitamin C oziroma askorbinsko kislino, ki se dobi v veterinarskih lekarnah, v praškasti obliki, dodamo pa ga 1-2 grama na liter raztopine. Postopek s presledkom enega tedna ponovimo trikrat, saj bomo s tem povečali odpornost čebelje družine.

Ob pregledih družin obolele družine pregledujemo na koncu, da micelija ne raznašamo v zdrave panje. Roke si ustrezno razkužujemo z vodo, ki ji dodamo očetno kislino, še boljše pa je, če nosimo rokavice za enkratno uporabo. Če je družina huje prizadeta, jo damo v manjši panj, pet- ali sedem-satar, zamenjamo matico in jo imamo kot rezervno družino za prihodnje leto.

Iz družine, ki je hudo okužena s poapnelo zalego, ne jemljemo medu ali pa ga točimo posebej, da ga ne mešamo z medom za pogače za zdrave družine. ■